

Værfts - Magazinet

Nr. 4

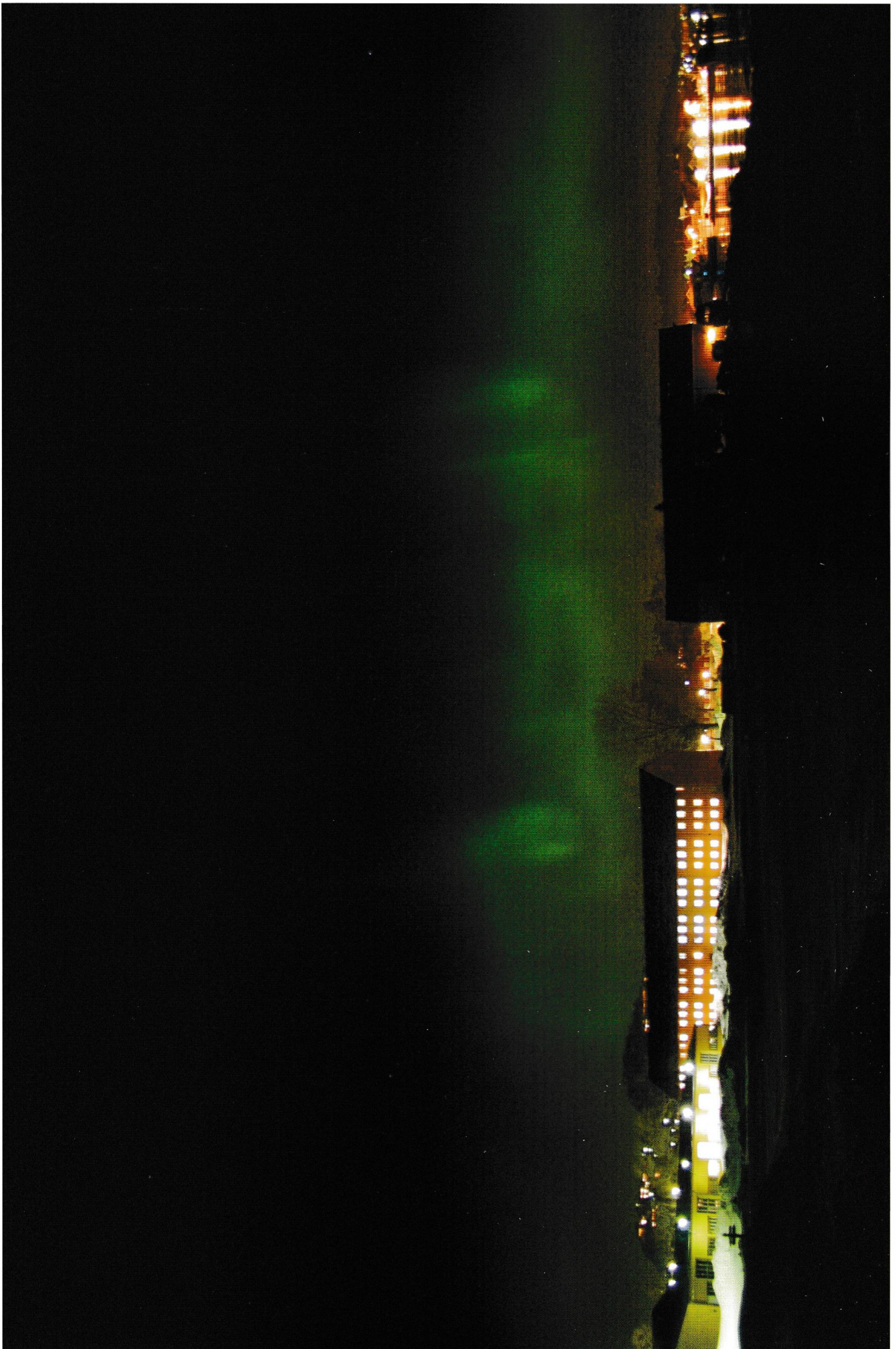
Desember 2007

6. årgang

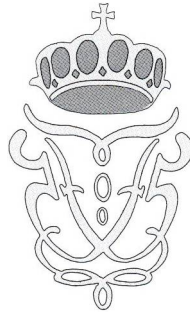

Fredriksvern Værfts Venner

Nordlys over verftet. Foto: Sverre Dvergstein

Fredriksvern Verfts Venner

Innhold:

Formanden har ordet	4
Sjøløytnant Merry	5
Militære eksperter fra Stavern	9
Froskemenn i aksjon i Stavern	10
Foreningsnytt	13
Sprenggranaten	16
Faksimiler fra Østlandsposten 1933 . . .	24

Foto forside:

*Vinternatt på verftet.
Foto: Svenn Dvergastein*

Foto tittelblad:

*Steinbrakka fotografert av fotograf Th.
Larsen i 1920-årene.
Foto: Vestfold Fylkesmuseum*

I redaksjonen:

RUNE SØRLIE	Redaktør
YNGVE RAKKE	Fotograf
MARIANNE SØRLIE	Fotograf/medarbeider
SVENN DVERGASTEIN	Fotograf

Medarbeidere i dette nummer:

PER INGE OLSEN, ERLING HALVORSEN

Formanden har ordet

Året 2007 er i ferd med å ebbe ut og når vi ser tilbake har det vært et godt år for Fredriksvern Verfts Venner. Flere har sluttet seg til foreningen og vi er nå 380 medlemmer. Det som er fint er at få sier opp sitt medlemskap – det tar vi som et tegn på at våre medlemmer er fornøyde med oss. For å få hjulene til å gå rundt er vi avhengig av medlemmenes innsats og mange bidrar aktivt i foreningens arbeid. Et eksempel er den første helga i desember hvor vi under ”Julestemning på verftet” sto for salg av kaffe, vafler, pølser og selvfølgelig bøker og julekort.

20 frivillige stilte opp for å gjøre denne jobben lørdag og søndag.

Så har vi de som bidrar med å få flagget opp og ned. Den innsatsen står det respekt av.

I høst har vi gjennomført en tur til festningsverkene i Fredrikstad hvor vi fikk orientering om historien og en vandring i Gamlebyen. Deltakere på turen var guider, utstillingsvakter og flaggere. 25 personer deltok, og tilbakemeldingene tyder på at alle satte pris på dette opplegget.

Neste år ser det ut til å bli fortløpende i arbeidet med foto- og dokumentarkivet som vi er i ferd med å etablere. Vi har fått ca 130.000,- fra Larvik kommune for å engasjere hjelp til dette arbeidet. Tildelingen er en del av de omstillingsmidlene Larvik kommune fikk da Forsvaret la ned sin virksomhet i Stavern. I tillegg til FVV var det 6 andre som også fikk penger. Vi håper å komme i gang etter nyttår, men først er det en del praktiske forhold knyttet til arkivstruktur som må på plass. Det er ikke penger nok til å fullføre prosjektet, til det er det alt for omfattende, men vi kommer godt i gang.

En annen sak som vi har arbeidet med er å få tak i håndvåpen som har vært benyttet i utdanningen etter krigen. Vi har lenge ønsket å stille ut våpen i Kadettbrakkva og nå ser det ut til å løsne litt. Vi har klart å skaffe både mauser, US-karabin og Luger. For

øyeblikket er våpnene hos børsemaker for plombering. I tillegg blir det sendt en søknad til Forsvarsmuseet for lån av andre våpen.

Et prosjekt som foreningen hadde planer om å igangsette i 2007 var ny belysning i Kommandersersjantrommet i Kadettbrakkva. Dette er en sak som Nasjonale Festningsverk vil ta seg av i tilknytning til en generell opprustning av rommet. Tidsplan er fortsatt litt usikker da en avventer kommende års budsjett.

Det er mange aktører som bidrar innenfor kulturarbeidet på verftet. I høst var disse samlet til et møte for å drøfte felles interesser og forholdet til Nasjonale festningsverk. Videre har representanter for disse hatt et møte med festningsforvalteren for å få orientering om kommende planer på verftet og komme med innspill på kultursiden.

Min oppfatning etter disse møtene er at samarbeidet både mellom aktørene og den lokale festningsledelse fungerer godt.

Jeg har tro på at 2008 vil bli et aktivt år for foreningen, men først skal vi alle ta noen velfortjente fridager i jula og nyte høytidsdagene sammen med våre nærmeste.

Jeg vil som vanlig takke alle medlemmer for at dere trofast slutter opp om oss.

TAKK FOR INNSATSEN!

*God Jul
og et Godt Nytt År!*

Per Inge Olsen

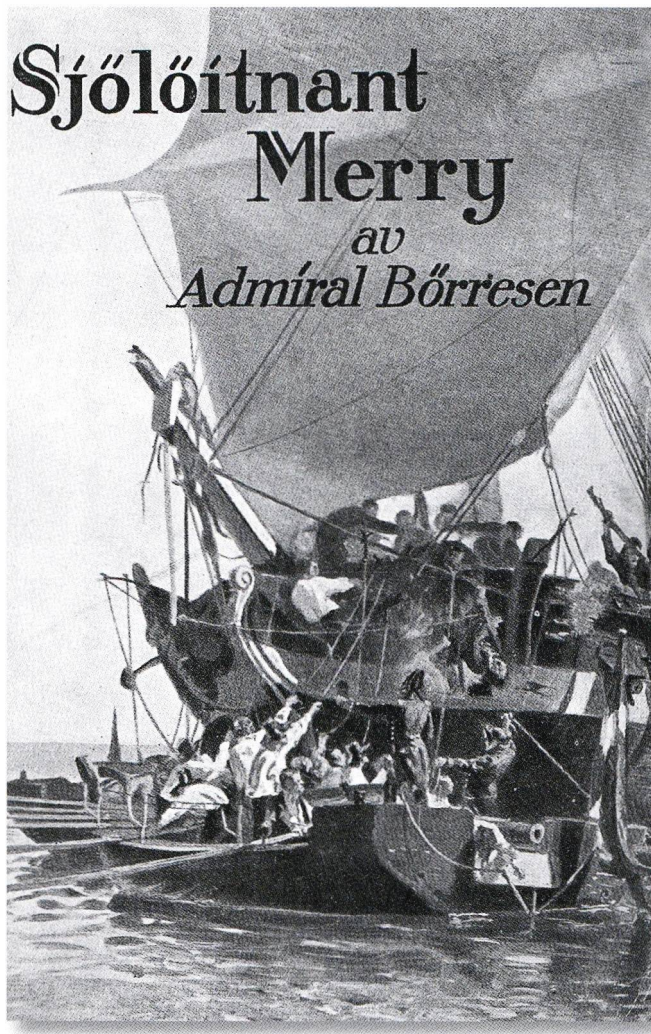

Sjøløytnant Merry

En historisk fortelling av Admiral Børresen

Tilpasset Værftmagazinet av Rune Sørli

Del VII

Tvillingene.

Straks etter vår ankomst til Portsmouth fikk vi ordre til å avgå til Vestindia for å støte til blokadeeskadren ved Curacao.

Mens vi holdt på å ekvipere briggen for den lange reisen over Atlanterhavet, fikk sjefen et offisielt brev fra admiralitetet, hvor det meddeles ham at to unge midshipmen, the honorable James og the honorable Charles Fraser, var beordret til å embarkere den neste dag for å følge med skipet til Vestindia, hvor de skulle melde seg til tjeneste hos eskadresjefen Commodore Murray.

Kaptein Mac syntes meget smigret over å skulle ha under sin beskyttelse to lovende unge gutter av en av Skottlands beste familier, og gikk den neste formiddag utålmodig opp og ned på skansen med kikkerten i hånden for selv å holde utkikk når båten kom.

Jeg var beskjefliget med å se batteriet klart med alt tilbehør, da båten skrapet langs fallrepet, og straks etter så jeg to ansikter titte over kanten, begge opplyst av et skøyeraktig smil og aldeles like på en prikk.

Etter at jeg hadde sett dem daglig på hele turen over Atlanteren, var det for meg helt umulig å se forskjell på de to ansikter.

Kaptein Mac ble også ganske så forbløffet foran dem, og sa til slutt:

- Nu, hvem er nå hvem av dere to?

Hans ansikt la seg i noen folder som skulle bety og være vennlige.

- Jeg er Carlers Fraser, sa den ene og tok hatten av.

- Da må jeg være James, lo den annen – men av og til tar vi feil, la han til.

Kaptein Mac, som var blottet for en hver sans for humor og som ikke synes å finne denne presentasjonen helt respektfull, vente seg med et misfornøyd grin til en av fallrepsgastene og gav ham ordre til å vise de to unge herrer ned i messen.

Papegøyen og katten

Han synes å ha en forutelse om, at de to ikke ville være helt lette å ha under sin beskyttelse likevel, og allerede neste morgen skulle han få føle det.

Kaptein Mac hadde invitert en kamerat fra sine ville ungdomsdager, kaptein Evans, om bord til middag den aften, og middagen ble meget livlig.

Det veksledes med historier fra livet om bord og i havnene, og den ærede gjests fortellinger ble etter hvert nokså saftige, så kaptein Mac hvert øyeblikk skottet over på de to tvillinger, redd for at disse minner fra hans ungdomstid skulle skade disiplinen om bord.

- Kan du huske, ropte endelig kaptein Evans, etter at han hadde tømt sin tredje flaske, - da jeg kom om bord

Jeg hører dig nok men jeg ser dig ikke.

den aftenen i Port Mahon?, og du satt der i sofahjørnet etter den fjerde flaske og var ganske overseilet?

- Nei, jeg kan ikke huske noe sådant, sa kaptein Mac med verdighet.

- Å, jo da – og du stammet frem:

- Jeg hører deg nok, men jeg ser deg ikke! – det fordi du ikke kunne holde øynene oppe.

Tvillingene satt og hørte de to mimre, og de klappet i hendene og lo.

Kaptein Mac reiste seg med verdighet fra bordet, og beordret deretter ungdommene til køys, og siden vi skulle lette anker tidlig neste morgen sa han:

- Vi hadde to kjæledegger om bord.

Den ene var min papegøye og den andre var båtsmannens katt, og disse to kjæledegger levde i et bittert fiendskap, hvilket gav seg uttrykk i at papegøyen utstøttet et skinglende skrik, så snart den så katten aktenfor storluken.

Papegøyens vrede syntes også å gjelde kattens Eiermann, båtsmannen, som den hadde lært seg til å etterligne, således at den nesten var umulig å skjelne mellom båtsmannens pipe og papegøyens plystrende:

men også hans grøtete stemme gav den ytterst praktfullt når denne gav kommandoropet:

- Alle mann opp, eller – La gå!

Dette fikk meg til å virkelig le, la han til.

Denne historien syntes å ha moret kaptein Mac, og han lo for seg selv når han gikk på skansen og tenkte på den.

Dette var også årsaken til at båtsmannen fikk lov til å ha katten om bord i skipet.

Det moret ham inderlig denne krigstilstanden mellom de to partier.

Han fortalte videre at, hvis katten kom akter til skansen, fikk den som regel et kraftig spark av sjefen, hvilket brakte papegøyen til å utstøte en skrallende latter, etterfulgt av en lignende lattersalve fra kapteinen selv.

Mann over bord

For ikke å forstyrre kapteinens morgensøvn, ble papegøyen hver aften hengt opp under et stag midtskips, så høyt at katten ikke kunne nå den.

For når katten en enkelt gang vovet seg akterover til skansen, så var det for å legge seg på lur under papegøyens bur når det var blitt mørkt.

Så var kapteinen omsider ferdig med å fortelle om papegøyen og katten – og ved midnatt skulle øyensynlig kaptein Evans til å gå i land – jeg hørte etter hvert nedenfra lugaren at de oppe på dekk pep i giggen.

Det var båtsmannens stemme, han hadde akkurat løst av til hundevakt, og det ble et fryktelig rabalder i trappen. Jeg forsto at det var hovmesteren og kapteinen som hjalp kaptein Evans opp på dekk, men antakelig må han ha snublet da han skulle skrepe over den høye terskel, for jeg hørte et dumpt fall i dekket etterfulgt av all verdens eder.

- Gå ned etter en stol, hovmester, hørte jeg kaptein Mac si med en tykk, ustø stemme, og senere:

- Vi får fire ham ned i båten, båtsmann, har De ikke en løper fra storraen?

- Jovel, herr kaptein, lød båtsmannens dype bass.

- Jovel, herr kaptein, lød det som et ekko oppe fra riggen.

Det var papegøyen, og kaptein Mac smelte i en skrallende latter – så ble det forholdsvis stille en stund; jeg hørte bare hovmesteren komme oppover trappen med noe: det var antakelig stolen, for strak etter begynte mannskapet å hale i en løper – de hold tydeligvis på å heise kaptein Evans over rekken sittende i stolen.

Så hørte jeg båtsmannens grøtete stemmekommandere:

- Fir forsiktig, og straks etter: - La gå!

De to siste ord syntes for meg å komme ovenfra

riggen, men stemmen var den samme.

Det fulgte et plask i vannet og en voldsom salve med eder – jo, de hadde klart å slippe kaptein Evans over bord og rett ned i sjøen.

Det ble et fryktelig leven og løpende frem og tilbake på dekk og nedover fallrepstrappen for å få mannen opp igjen.

Han lå og hylte i vannet – jeg hørte videre lett båten skure langs skipssiden og romstering med årer og båtshaker, og imens sto kaptein Mac i trappoppgangen og lo og ropte:

- Det var jo bare papegøyen! La gå? – Ha, Ha, Ha, - Hørte dere ikke? – Det var jo bare papegøyen, Ha, Ha, Ha.

- Mac var øyensynlig like full som kaptein Evans.

Gretten morgen

Jeg hørte de to tvillinger fnise i lugaren ved siden av meg og en stemme si:

- Hørte du det, Charlie – hørte du det?

- Ja visst hørte jeg det, svarte en søvnig stemme fra underkøyen – men jeg så det ikke – så er det noe å vekke meg for da?

Og så ble alt stille.

En stund etter hørtes sjefens famlende trin nedover kahyttstrappen og de taktfaste åretak fra båten, som satte kaptein Evans i land.

Kaptein Mac var som regel gretten hele dagen, men verst var det om morgenen, når han spiste frokost.

Han pleide da å kalle hovmesteren inn og gi ham en overhaling.

Enten var kaffen for tynn eller for tykk, eller at egget var kokt et par sekunder for meget eller for lite – noe var det alltid i veien som vakte ham vrede.

Men den morgenen vi skulle lette i Portsmouth, var kaffen nok overhodet ikke kokt.

- OPPVARMET fra i går, ropte sjefen og kastet koppen i hodet på hovmesteren, og det hadde nok sin riktighet, for messekokken var nettopp kommet om bord i en høyst miserabel tilstand og satt i jern nede på banjeren.

Jeg kom nettopp inn i messen for å melde sjefen at vi var klar til å lette, da jeg plutselig hørte en lattersalve fra tvillingenes lugar og så at døren der ble åpnet på gløtt.

- Jeg hører Dem nok, men ser Dem ikke!, sang de to djevler innenfra i kor.

Kaptein Mac reiste seg og tilkastet meg et rasende blikk.

- Hvorfor er disse spirrevippene ikke oppe til letningen?, spurte han meg med dirrende stemme.

- De er ennå ikke mønstret på rullene, svarte jeg.

- De vil sørge for at her ikke syes puter under dovenskapen, sa han og smelte døren etter seg, i det han forsvant inn i sin kahytt.

Så lettet vi og sto ut Kanalen.

Militære eksperter fra Stavern

Av Rune Sørli

Den 21. juli 1954 var det tilløp til dramatikk på stranden ved Lillejordet mellom Stavern og Larvik. Dette resulterte i at militære eksperter måtte se nærmere på en sprengbøye som lå i sjøen like utenfor land. Her kommer et referat som sto å lese i Larvik Morgenavis dagen derpå.

Farlig sprengbøye drev inn mot Lillejordet.

Hvor ble det av politiet som skulle holde vakt?

En hendelse som kunne ha fått alvorlige følger, inntraff i Larviksfjorden like utenfor Lillejordet i går formiddag.

To larvikskarer som var ute i en sjekte for å fiske makrell, oppdaget ved 11-tiden en minelignende gjenstand noen hundre meter fra land.

De varslet folk på land, og det ble konstatert at gjenstanden var en sprengbøye fra krigens tid.

Man varslet straks politiet i Larvik, som satte seg i forbindelse med det militære i Stavern.

Der sendte man straks av gårde en ekspertgjeng i en sjekte, og de festet en lunte til sprengbøyen og fikk den så sprengt.

Da drev nemlig bøyen ganske fort mot land og Kaffeholmen, så det var på høy tid at man fikk uskadeliggjort bøyen.

Da det ble kjent blant folk langs strendene på "Vestlandet" at en mine drev mot land, oppsto det selvfølgelig stor oppstandelse.

Det er jo blant annet mange barn som bader der.

Derfor ble det bedt om å få ut en politimann fra Larvik som kunne holde vakt på land mens sprengningen pågikk.

Det ble da også lovet at en mann skulle komme ut, men man så ikke noe til ham.

Det gjorde et meget dårlig inntrykk.

De militære i Stavern handlet imidlertid raskt.

De rykket ut med eksperter og mannskaper straks de fikk meldingen.

Men det kunne gått galt med dem og andre som lå i båter i nærheten også fordi luntent antente sprengbøyen mange minutter før beregnet tid.

Heldigvis gikk da alt bra.

Ingen kom til skade.

Men det var en ganske nifs hendelse, som vi håper vi ikke får flere av, sier en av feriegjestene der ute til Morgenavisen.

I den kraftige strømmen drev sprengbøyen raskt mot land og den lå bare ca. 150 meter unna da den ble sprengt.

Politiet burde derfor så absolutt vært til stede og passet på.

Froskemenn i aksjon i Stavern

Bearbeidet avisartikkel fra 23. juli 1954

Av Rune Sørli

Denne avisartikkelen har sin bakgrunn i av at ØP sendte ut en medarbeider til å overvære sprengningen av et vrak av en gammel lekter som hadde ligget sunket mellom Fredriksvern Verft og Vadholmen siden krigens slutt.

Kl. 18.00 sprengning av lekter på Stavern havn, lød den realistiske parolen, som vår medarbeider fikk opplevelsen av å se på nært hold.

Under kapteinløytnant Lunds kyndige ledelse tok Marinens folk fatt på oppgaven som sikkert var av en lettere sort, sett fra deres synsvinkel.

Men for en vanlig mann, ble det litt av en opplevelse

Som om det var en dagligdags foreteelse kom mannskapene med sine befal bærende på den ene ladning etter den andre med sprengstoffet TNT.

Pakkene i seg selv så uskyldige nok ut med sin

fargeglade innpakning, men ellers bør man være aktsom overfor virkningen, som etter sakkyndig hold beregnes til 25 % større enn vanlig sprengstoff.

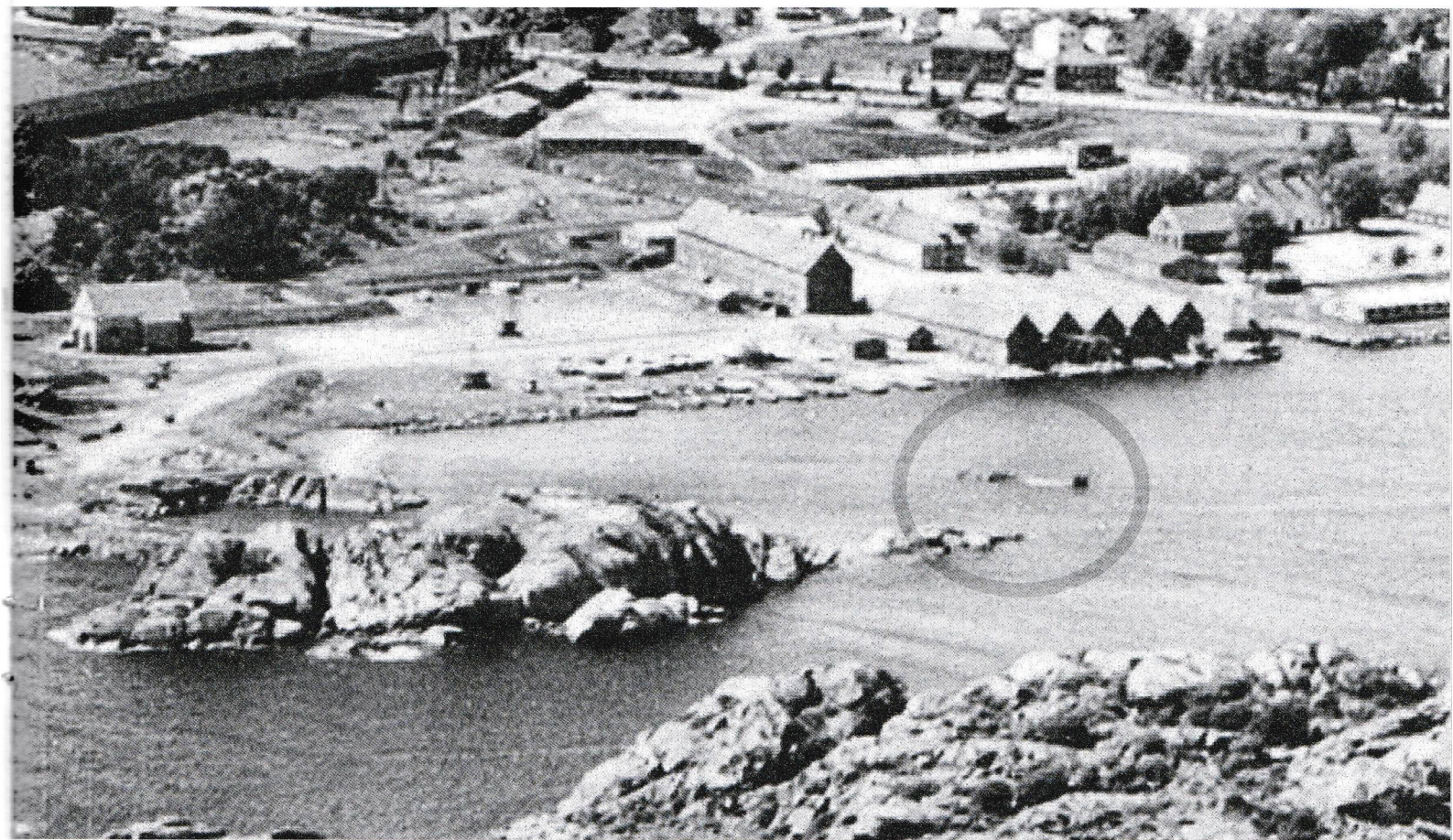
Ladningen i sin helhet, ca. 60 kg, ble deretter transportert frem til vraket, som lå et steinkast fra land, og på grunt vann.

På sjefens kommando ble deretter ble froskemennene beordret på med utstyret, og så bar det til sjøs med dem.

6 mannskaper og 1 offiser utgjorde gruppen

Som storøyde frosker dukket de opp i tur og orden, og kom inn på linje som perler på en snor.

Mannskapene hadde valgt å ta oppgaven uten bruk av den vanlige gummidrakten, og hadde således hengt hele dykkerutstyret rett på kroppen, kun iført badebukse.

Det var kaldt på land, og det var sikkert ikke så varmt i vannet heller, men ingen klaget, og det ble gått til aksjon.

Sjefen dirigerte mannskapene innenbords i vraket, og så ble ladningene plassert og påført detonerende lunter, forgrenet over hele vraket, og fordelt fra baug til akterende.

Som Neptun i egen skikkelse dukket de så opp fra skutens indre. Noen var belagt med grønt sjøgress, slam og gjørme fra vraket, så de virket dobbelt så uhyggelige når de kom opp i dagen igjen.

En arm ble rakt opp, en ny fargeglad pakke ble utdelt, med en grønn hale etter seg, som var den grønne detonerende luntene som skulle sette det hele i gang.

Sjefen så selv etter knutene på luntene og fordelingen av sprengstoffet, mens tjenestegjørende befal som var i fullt utstyr, var under vannet overalt.

*På disse flyfoto fra 1946/47 ser vi den gamle lektoren ligge i sundet utenfor Vadholmen.
Foto: Rune Sørliens fotosamling*

I sin sjøgrønne gummidrakt og lange froskefotter virket det som en eventyrfigur hadde innfunnet seg i leken, og man ble stående helt fjetret over synet.

Det hele gikk systematisk for seg, det minket på haugen med sprengstoff, og i løpet av en halv time, var det hele plassert.

Nå var tiden inne for å fjerne seg for noen og enhver, og med myndig stemme ble alle beordret til å komme seg på tilstrekkelig avstand, av fare for nedstyrtingen etter eksplosjonen.

Et av Marinens mindre fartøyer holdt fravannet omkring under oppsikt, og i et annet fartøy gikk så sjefen til aksjon med tenning av luntene.

Det ble lagt ut 5 minutters lunte, som etter siste overblikk ble antent.

Etter uttrykket "nu er den rød" fjernet straks lederbåten seg og gikk i dekning en holme i viken.

Sjefen var straks etter i ferd med å fjerne ivrige tilskuere på land, og varslet at det var kun 2 minutter igjen.

Det ble ganske stille overalt – man ventet!

På sekundet kom eksplosjonen.

En mektig vannsøyle reiste seg, vrakrester fløy i luften, hele bukten kokte og sydet som i en vannkjele.

Det tok litt tid før sjøen kom til ro igjen, og da var det intet annet enn et par staker som stakk opp og fortalte at her hadde det akkurat ligget vraket av et større fartøy.

Sjefen og mannskapene uttrykket sin tilfredshet over aksjonen.

Det ligger erfaring bak et slikt tokt, som selv om det er i fredstid har sine farlige sider for alle som deltar.

Med et fornøyd smil tar alle som deltok imot takk for godt arbeide, og ikke minst for den permisjonen som da ventet i de vakre omgivelser, noe som gjorde sitt til å lette på anstrengelsene som var gjennomgått.

Vår medarbeider hadde siden en liten samtale med havnefogden i Stavern, som uttrykket sin glede over å ha fått fjernet dette skjemmende trekk i havnebildet i byen.

Faksimilefoto fra den originale avisartikkelen

Forsvarsstudien 2007

I samarbeid med Larvik forsvarsforening, arrangerte Fredriksvern Verfts Venner en orientering om Forsvarsstudien 2007 (FS 07) i Galleiskur 16 onsdag 5. desember kl 1800. Noe over tretti tilhørere, for det meste tidligere ansatte i Forsvaret, fikk høre kommandørkaptein Petter Kulseng fortelle om FS 07, bakgrunnen for denne, selve studien og det ferdige produktet. Målbildet for studien er 2016. Dvs at dersom studien tas til følge, er det meningen at alt som studien dekker skal være implementert og i full operativ drift innen 2016.

Innledningsvis var KK Kulseng innom det arbeidet som for tiden foregår i Forsvasdepartementet (FD) hva angår Forsvarets øverste ledelse. Bla blir det her sett på mulighetene for at generalinspektørene kan flyttes ut fra

Forsvarsstaben og til Reitan hvor Forsvarets Operative Hovedkvarter er foreslått etablert i ht FS 07.

Rammefaktorene og begrensningene ble godt dekket i orienteringen. Føringerne fra Soria Moria erklæringen, de økonomiske rammene og de operative krav er viktige rammefaktorer, mens arven i form av et uttall av garnisoner og baser og eldre materiell, er faktorer som gir begrensninger i studien.

Dette resulterer i at FS 07 anbefaler en strukturendring i Forsvaret hvor alt må ses i sammenheng for å få forståelsen av hvorfor det er nødvendig å bla legge ned 12 baser for Forsvaret i Kongeriket. Dette vil også medføre at 500 årsverk må bort, men dette vil bli tatt i form av naturlig avgang.

Av andre elementer som er viktig for studien, berørte Kulseng et utvidet samarbeid med Sverige, økt fokus på kvinner i Forsvaret og økt rekrutteringsarbeid for å få kompetent personell til Forsvaret, samt å få disse til å bli.

Det var en lydhør forsamling som overvar orienteringen og det ble stilt mange gode spørsmål underveis, hvorav noen ledet til debatt.

Alt i alt må vi si oss meget godt fornøyd med fram møte og orienteringen. Og dersom det mot formodning var noen av tilhørerne som ikke ble noe klokere av orienteringen til kommandørkaptein Kulseng, så ble de i alle fall mye bedre informert om tilstanden i Forsvaret dersom FS 07 blir tatt til følge i sin helhet i Langtidsproposisjonen. Denne er planlagt lagt fram for Stortinget i løpet av januar/februar 2008 og behandles det samme sted i løpet av vårsesjonen.

Så vi som er Forsvarsvenner kan med spenning se fram til denne behandlingen i Stortinget.

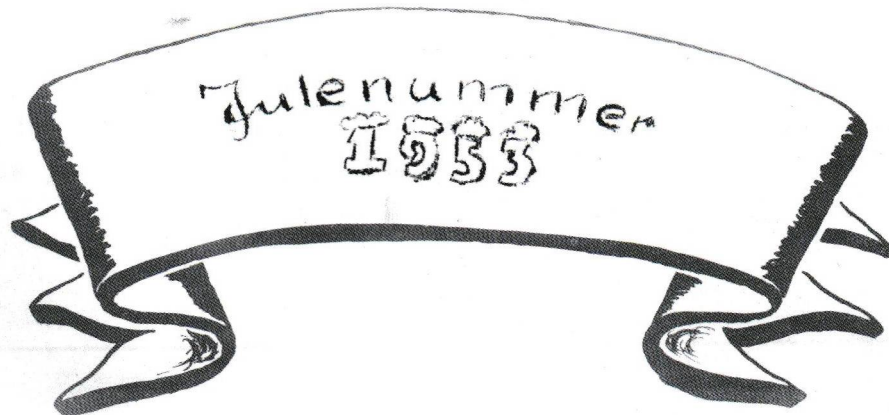
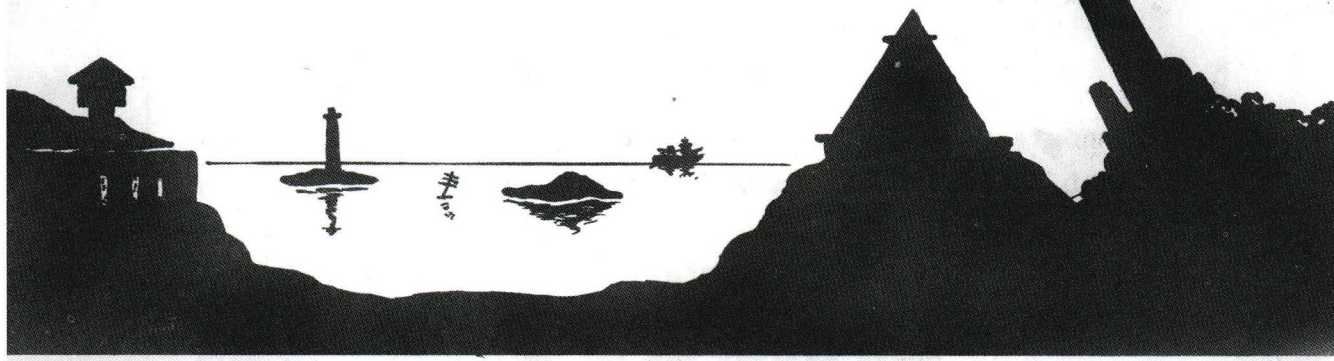
Ivrig publikum i den nye utstillingen i Kadettbrakka, blir guidet av Jan Egil Fjeld.

Citadelløya ved Stavern.
Tegnet av J. H. Rawert
ca. 1800.

1953

HVA VI HAR GJORT OG VIL GJÖRE

Stavern og omegns Lotteforening er tilsluttet Norsk Lotteforbund. Stavern og omegns lotteforening ble stiftet den 25. januar 1946 av Helene Johansen Dahl, som var formann i fire år. Neste formann var Andrea Narvesen som var formann i 2 år. Nåværende formann er Astrid Andersen.

Foreningen har ca 130 medlemmer, men bare ca 30 av disse er aktive lotter. Disse er da også ulykkesforsikret.

For å bli ferdig lotte må man gjennomgå tre obligatoriske kurser. Lottekunnskapskurs, forpleiningskurs og sanitetskurs.

Det er nylig holdt et lottekunnskapskurs med påfølgende eksamen. Lottene holder nå på med turer til utholdenhetsmerket. For å ta bronsemerket kreves 1 fottur, 1 sykkeltur. Det blir da satt opp en viss tid på disse turene. Deltagerne må også ha 6 kg's oppakning.

Lottene har avtale med HV område Brunlanes. Der er vi engasjert i sambandstjeneste og forpleinings-tjeneste under øvelser og manövrer. I SVSLVA har vi avtale om kantinevakter tre faste dager i uken, og ellers hjelper til ved kamerat-aftener, juletilstelninger, nyttårs-aften, 17. mai og gratisforpleininger i kantine.

Vi har hittil i år hatt 1000 arbeidstimer for SVSLVA og 399 for HV.

Dette er helt frivillig, og alle lottene har sitt arbeid ved siden av.

Lottene arbeider også sosialt, og i samarbeid med idrettsforeningen "Stag" har vi hatt utlodning i Skråvika i sommer. Pengene brukes til foreningens drift og forskjellige veldedighetsarbeid som å hjelpe syke og gamle o s v. Vi arrangerer hvert år, tur med tilstelning for eldre damer.

Det har vært tradisjon i mange år å gjøre det litt hyggelig for guttene som ikke kommer hjem i julen. Vi håper også i år å kunne hjelpe til med det vi har anledning til.

LOTTESAK ER FORSVARSSAK.

Med lottehilsen
Astrid Andersen
formann

LOTTE

i Stavern og omegn vil herved ønske befal og soldater

GOD JUL

GODT NYTTÅR

Takk for godt samarbeid i kantine dette året.

Juleprat omkring permisjonen.

"Sprenggranaten" ved stsjt Birger Johansen foretok en liten julebetonet intervju-runde en kveld blant soldatene. Vi ønsker alle "ofrene" en riktig god jul og et godt nytt år, samtidig som vi takker for alle svar. Til syvende og sist takk for at ikke vår medarbeider ble kastet loddrett ut. Og så går vi over til intervjuene. 95 Christiansen er i et eneste stort smil. Han er jo fra det smilende Sörland, nærmere bestemt fra Arendal. Det er ikke noe rart han er fornöyd over å forlate Våpenverkstedet for å feire både jul og nyttår hjemme hos foreldrene i Arendal. Det er bare en liten hake ved tingen. Han er 1. stedfortreder og må rykke inn som vakt hvis noen blir syke. - Han håper sikkert at doktor Weldingh må få noen stille dager i tiden før jul.

På spørsmålet om hva han eventuelt foretrekker, jule- eller nyttårsperm kommer det uten betenkning. "Jeg foretrekker juleperm. - Det er nå en egen stemning med julen".

48 Eriksen er fra Oslo og tjenestgjör på Våpenverkstedet. Men han er våken vaktpost ved geværgalleriet i sur sno og sludd når jeg stiller mine spørsmål. Eriksen har fått juleperm og er vel fornöyet med det og at vakten snart er slutt. Kl er 1730 en sur kveld som bare Stavern kan vise maken til, og Eriksen har nok talt minuttene den siste timen, akkurat som han vil telle dagene til julepermen begynner. Forövrig sier han at om han fikk velge mellom jule- og nyttårsperm, så ville han ha foretrukket julepermen. "Julepermen skal deles likt mellom foreldre og jenta",

sier han med et salig smil. Så får en bare håpe at Eriksen vet å skjötte sine plikter bra på begge steder. 42 Bore er fra Aurvik på Stord. Juleperm er innvilget, og det ville han også ha foretrukket om han fikk velge. Grunnen er forteller han meg, at han ikke har feiret noen jul hjemme på 5 år. "Sjömann?", spør jeg. "Ja", sier han. - "Fire julaftener i sjöen og en i Rotterdam".

På spørsmål om han kjenner Katendrecht, svarer Bore ja med et megetsigende smil. Katendrecht er nemlig sjömannenes eldorado i Rotterdam. Når jeg forteller ham at jeg har feiret en julaften i Katendrecht, og at det var litt av en julaften, da blir smilet enda mer megetsigende. Julen 1953 skal han feire hos sin söster i Oslo, men hans foreldre kommer også til Oslo, så

det blir julaften i familiens skjöd denne gangen.

09 Eriksen er fra Stavanger og er "giftblander" på kjøkkenet. Han får både jul og nyttår i Stavanger, men nyttårspermen setter han mest pris på. Permen skal i sin helhet tilbringes hos foreldrene.

Dialekten röper enda en soldat fra Stavanger. Det er 55 Monsen som jeg griper et fast tak i kragen, idet han forsöker å stikke av og dermed snyte "Sprenggranaten" for et intervju. I likhet med sitt bysbarn Eriksen blir Stavanger bearet med hans nærvar både i jule- og nyttårshelgen. - Stavangere setter tydeligvis pris på nyttårshelgen, for også Monsen ville foretrukket nyttårsperm om han var stilt overfor valget enten - eller. Permen skal fordeles mellom foreldre og en söst Stavangerpike. UB-elev 257 Kluge er fra Asköy utenfor Bergen, og er innvilget juleperm. Julepermen er nå best mener han og han gleder seg til å feire jul sammen med foreldre og 9 sösken.

UB-elev 79 Iversen fra Stavanger har fått både jule- og nyttårsperm og foretrekker som alle andre Stavangere nyttårsperm. Jeg spør hvorfor i all verden Stavangerne på död og liv vil feire nyttårshelgen i hermetikkbyen. "Er det fiskebollene som trekker, eller er det noe annet?" "Intet kan måle seg med Stavanger på nyttårsaften", kommer det med overbevisning fra Iversen på den vakre syngende dialekten. Permen skal "spennes" hos foreldrene sier han og vil ikke höre snakk om jenter fra Stavanger som vil sende skjelske öyekast til den höye, lyse og fagre soldaten.

UB-elev 70 Haug er fra Mjödalen ved Drammen. "Ingen juleperm på meg" kommer det med et sukk. "Dette er

forts s 11

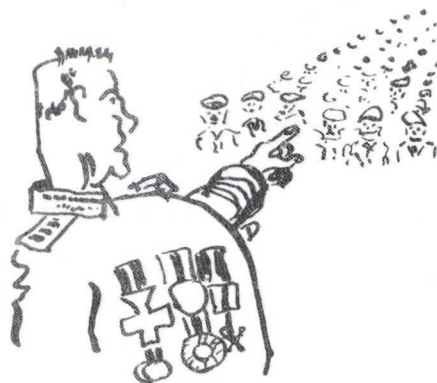
KOLLEKTIV

AVSTRAFFELSE

Ved BSLVA har det flere ganger forekommet kollektiv avstraffelse. Med det forstås at når enkelte elever ifølge befalet har opptrådt på usømmelig måte, så har hele trop-
pen eller helle batteriet måttet stå til rette for det. Tanken fra befalets side synes her å være at en ved kollektiv avstraffelse har et hensiktsmessig middel til å høyne moralen blant soldatene. De mener at "de beste" innen batteriet i egen vinning vil forsøke å dra "de dårligere" oppover for å slippe å bli rammet av kollektiv avstraffelse. La oss se litt på det. For det første vil jeg i prinsippet forkaste kollektiv avstraffelse. Jeg mener det er galt at en skal straffes for ting en absolutt ikke har noe med å gjøre. I det sivile liv forekommer det jo aldri noe slikt, og hvorfor skal andre regler gjelde fordi om en kommer i uniform? Hva med den enkeltes rett osv. Er det noen grunn til at menneskerettighetene ikke skal resepekteres fullt ut i det militære? Enhver må jo stå til rette for sine egne handlinger, men en kan da umulig stå til rette for hele trop-
pen eller hele batteriet. Da ville vi etter min mening komme langt bort fra det vi vanligvis kaller demokrati. Selvom enkelte muligens godtar prinsippet, blir så hensikten oppnådd?. Etter min mening har kollektiv avstraffelse også her få

uheldige følger. Jeg har hørt at enkelte i ramme alvor har villet jule opp de skyldige. Det skulle ikke være så vanskelig å gjette seg til hvordan slikt innvirker på kameratskapet i en avdeling, og god kameratskap er som kjent ikke en uvesentlig faktor i det militære. Jeg har også hørt bemerkninger omtrent slik: "Hvis jeg ser en eller annen dra på tjueperm til Larvik, kan jo likeså godt dra, jeg også. Jeg blir jo straffet i alle fall". Jeg vil også hevde at kollektiv avstraffelse svekker interessen for å holde sine egne effekter i orden. Det hjelper jo ikke hvor nøye en er med seg selv hvis sidemannen ligger et hakk etter. Kollektiv avstraffelse er nå blitt et yndet diskusjonstema innen batteriet, og har etter min mening allerede fått uheldige følger, så jeg ville sette stor pris på et innlegg om saken fra et ansvarlig befal og selvfølgelig også fra andre

Audun Gussgård

Dere har permnekt på grunn av at
gi har hat tjueperm

SVAR TIL BEFELSELEV NR 12

GUSSGÅRD.

Ordet "avstraffelse" er det ikke riktig å nytte i denne forbindelse. Det er for krasst. La oss heller kalle emnet "kollektiv tilrettevisning" eller "kollektiv oppstrammer".

Befalets mening med en "kollektiv oppstrammer" er ikke direkte å høyne moralen, men å gi avdelingen en fortjent påminnelse når den alminnelige tendens går i avslappende retning. Det har aldri forekommet at hele avdelingen har måttet lide når en mann, eller et lite antall menn, klart har skilt seg ut som syndere. Midlet er nyttet når avdelingen som sådan ikke har holdt mål.

Den betydning en enkelt soldat har i Forsvaret er først og fremst den betydning han har som et lite ledd i en avdeling. Det er avdelingens standard som i virkeligheten betyr noe, og en avdeling er ikke en samling individualister som ikke ser lengere enn til sin egen nese. I en avdeling skal alle føle ansvar også for sine kamerater, og den enkelte mann har plikt til å rive med seg sine kamerater fram til det soldaternivå som kreves. Det framgår herav at ingen soldat har rett til å trekke på skuldrene og vende seg bort når hans venn ikke holder mål.

"I det sivile liv forekommer jo

ikke slikt, og hvorfor skal andre regler gjelde fordi om en kommer i uniform?" skriver Gussgård. Det har alltid vært og må nødvendigvis være en viss forskjell på sivil og militær tankegang på mange måter. Utdannelsen ved en befals-skole tar delvis sikte på å gi elevene den militære innstilling som er nødvendig forat de siden skal kunne fylle sine stillinger som befalingsmenn.

Ordet "demokrati" er etter min mening helt malplasert i ovenstående innlegg. Vi bygger ut et forsvar til vern om vårt demokratisk samfunn, men det kan ikke bortforklares at en i forsvaret til en viss grad likevel må bygge på det "totalitære" prinsipp. Et forsvar må være effektivt, og det må den enkelte soldat innrette seg etter. For å nærme seg sakens kjerne igjen har en kollektiv oppstrammer noen hensikt? - Det er et middel man ikke skal ty til i utreningsmål. Da kan det lett utarte og kanskje virke mindre bra. Men å dømme etter elev Gussgårds innlegg, er hensikten delvis oppnådd i hans avdeling. At "enkelte i ramme alvor har villet jule opp de skyldige", er nemlig ingen avskrekkende tanke. Eleven mener det vil ødelegge kameratskapet og jeg er enig i at kameratskapet er av største betydning for en avdeling. Men - et kameratskap skal ikke bygges opp

Forts neste side

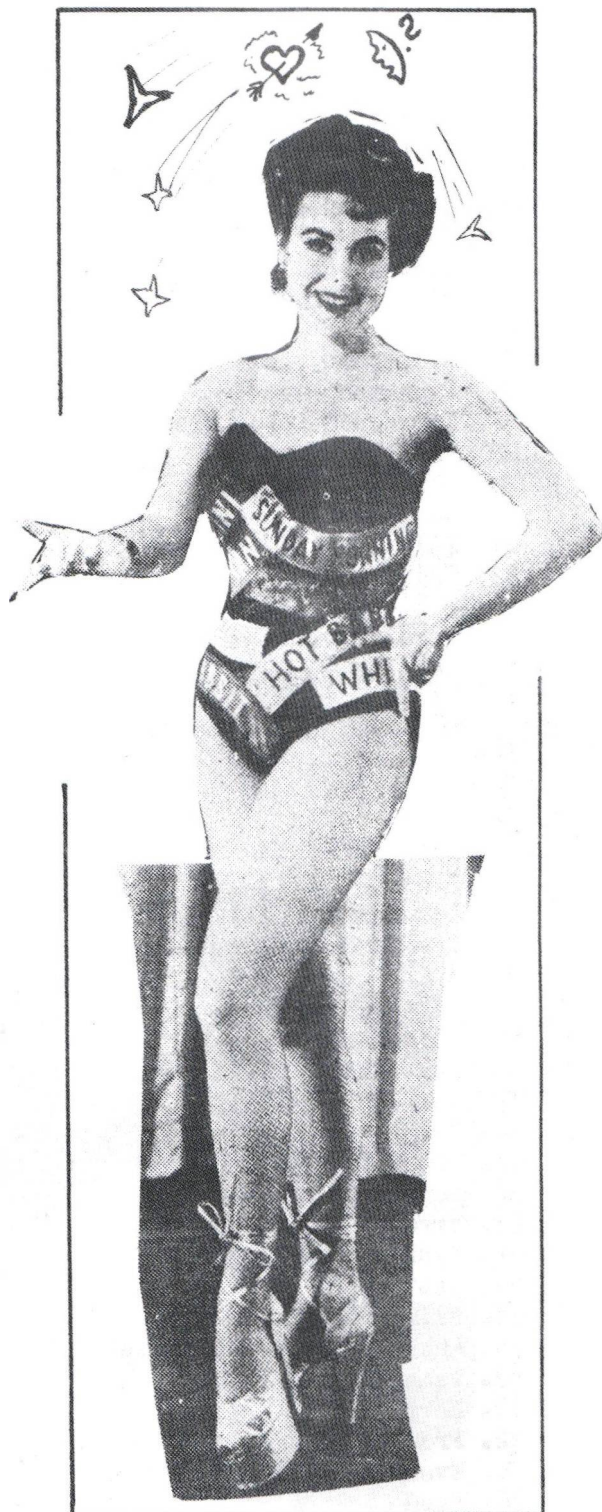
Svar til Forts fra s
som noe der er den militære tjen-
este uvedkommende. Militær verdi
har kameratskapet bare når det
forener de enkelte til en enhet -
en militær enhet med god avdelings-
ånd. I en god avdeling vil "de
beste" arbeide for å trekke med
seg de "dårligere", og kjenner
jeg soldater rett, må det nok til
sine tider nyttes hårde midler.
Det resonnement ovenstående inn-
legg til slutt komme med, om at en
"en like godt kan ta tjueperm
fordi en i alle tilfelle blir
straffet" vitner om en meget slett
selvrespekt hos den som har sagt
ordene. Jeg tror ikke det er svært
mange befelselever som ville si
noe lignende.

Min mening med dette innlegget
er å imøtegå elev Gussgårds måte å
se saken på. Jeg vil imidlertid
gjøre merksam på at saker som har
med tjenesten å gjøre, vanligvis
ikke er emne for diskusjon i det
hele tatt.

Haftor Björnstad
lt

APROPOS.

Så var det vakten som skrek "holdt"
til en sivil, som kom gående. Han
stoppet og spurte hva vakten ville.
Vakten:- Jeg vil ingenting, jeg
har bare fått ordre om å rope
"holdt" tre ganger, jeg, og siden
skyte.

Er det rart at en tar tjuvperm?

"Sprenggranaten" har likevel
utnevnt sin julepike, og loddet
har falt på Liv Opsahl, som er
kjent av luftvernartilleristene
etter hennes besök her hos oss
i Stavern. Vi ønsker henne god jul
og godt nyttår.

VANNRETT

1. Drikk
5. Smellene
15. Tvillinger
16. På noen båter
18. Amerikanske båter
19. Norsk general
20. Avgått
21. ...e, larve
22. Be, (imperfektum)
23. Tilbake
24. Måleenhet (fork)
26. Pronomen
27. Korrespondanseskole, fork
28. Forlikes
29. Norsk forfatter
30. Dags...
31. Tall
32. Ordne köya
33. Tall
35. Engelsk tiltaleord
36. Retning
37. Kort
39. Er nödt til (gl rettskr)
40. Kvinnen
44. Er kongen
49. Sök
50. Tone
51. Gudinne
52. Konjunksjon
53. Kjent norsk familienavn
54. Ruin
56. Bokføringsuttrykk
57. Måleenhet (fork)
58. Måleenhet
59. Rett
60. Vern
61. Fase
62. Morene
63. Være i godt humör
64. Tysk pronomen
65. Dett
67. Eller lignende
68. Rakkestutens spesialitet
69. Technical Manual
71. Herreder
72. Pronomen
74. Eventyrforfatter
76. Fred
77. Kremen i Forsvaret
83. Krona ...
84. Elv
85. Kommandoplass
86. Eget segl
87. Sur plass om vinteren
88. Artilleriregiment
89. Sofus E Bugge
91. Dreie
92. Gudbrands hjemsted
93. Som 23 v.
96. Tidsrom
98. Mas
99. TL

100. Pronomen
101. Parti (fork)
102. Oppdrett
103. Grunnstoff (fork)
104. Nektelsesadverb (gl rettskr)
105. Festantrekk
106. Opphavet til Hedemarksbrennevin (best form, flertall)
107. Per kjent Oslofirma

LODDRETT

1. Glimmer
2. Vint, övelse
3. Fett
4. Fiskevær i Lofoten
5. Dyrestekene
6. Kost
7. Næringsmiddel
8. Söke
9.n, lv materiell
10. Ego
11. Engelsk preposisjon
12. Besvergelse
13. Armod
14. Have
17. T...r, dyr
25. Beskyttelse
34. ...bar, met uttrykk
35. By
38. Rose sterkt
39. Populær avis
40.s Montanus
41. Har alle sykkelhjul
42. Dregg
43. Bedrift
45. M....., gods
46. Drikk
47. Ligger neppe særlig höyt her
48. Pronomen (Nynorsk)
55. Re...
65. Raser
66. Farge
69. Mangedakter
70. Smörestoff
72. Pronomen
73. Tidsmåler
74. Vær stille
75. Lyd
78. Vinteridrett i Stavern
79. Trekk
80. Dyr
81. Anerkjennelse
82. Rotvekst
90. Verktöyet
93. Kvinnenavn
94. ..t, sprengstoff
95. Betegnes ved minus
96. Må soldaten ha
97. Engelsk drikk
98. ...ta, öy i Middelhavet
103. Forstavelse

nytt

KRYSSORD

1	2		3	4		5		6	7	8		9	10	11		12	13	14
15			16		17			18				19				20		
21			22					23				24			25		26	
27			28					29					30					
31			32			33	34				35							
36						37		38		39				40	41	42		43
44		45			46				47								48	
49					50			51			52			53				
54			55		56			57			58			59				
		60			61			62			63			64				
65	66							67						68			69	70
71					72	73					74	75					76	
77		78		79				80	81				82					
83								84										85
								86			87							88
89	90																91	
92				93	94	95		96	97				98					99
100				101				102				103						104
105						106										107		

Blir luftvernsartilleriet overflyttet til Stavern?

**Det er de sikre skytefeltforhold
man kan skaff her som gjør
spørsmålet aktuelt.**

General Laake utfaler sig til Østlandsposten.

General Laake er i disse dager i Stavern på inspeksjon. — Igår ettermiddag var medisinerne «i ilden» og umiddelbart etter inspeksjonen tillot vi oss å presentere oss for kommanderende general.

Beskjedenhet er jo ingen dyd nettop hos en presseman, noe som generalen sikkert var fullt på det rene med, for det var intet overraskelsens tegn å spore hos ham, — tvertimot var han elskverdigheten selv, hyggeligere og mere folkelig i sitt vesen enn vi, opriktig talt, trodde en general kunde få sig til å være.

Vi går like løs på saken og spør om det foreligger noe nytt angående spørsmålet om overflytning av luftvernsartilleriet til Stavern.

— Det er ikke tatt noen bestemmelse enda i denne sak, sier

generalen. En kommisjon var jo her nede og tok forholdene i øiesyn, men om det i det hele tatt blir aktuelt å flytte til Stavern kan det på dette tidspunkt ikke sies noe om. Saken er på et helt forberedende stadium.

— Det kan altså ikke tenkes at det blir allerede neste år?

— Nei.

— Hva har gjort at Stavern er kommet i forgrunn som passende for luftvernsartilleriet?

— Det som særlig gjør at man har festet sig ved Stavern er de sikre skytefeltforhold som man kunde skaffe dette våben ut over sjøen søndenfor Stavern. Imidlertid viser erfaringen at forandring i ekserserplassene som regel støter på sterk motstand. Stavern er jo ikke det eneste sted som har vært nevnt i ovennevnte forbindelse, vi har f. eks. Norfjordeid, Jørstadmoen og Malde ved Stavanger, men det viser sig overalt at stedets og de nærmest omliggende distrikters befolkning som regel motsetter sig enhver forandring. Det ser ut til at man ved en flytning rører ved noen av de ømtåleligste distriktshensyn og det er visst tilfelle ikke minst her i Stavern.

De ledsagende officerer nikker bekræftende.

Og audiensen er forbi.

Stavern vil ikke ha luftvernartilleriet.

En protest til regjeringen og en henstilling til distriktets stortingsmenn

Foranlediget av Østlandspostens intervju igår med kommanderende general L a a k e angående spørsmålet om overflytning av luftvernsartilleriets øvelser til Stavern, holdt Stavernformannskap møte igår aftes for å ta stilling til saken. Det besluttet enstemmig å uttale følgende:

Formannskapet finner, at en forlegning hit til stedet av denne avdeling vil legge vesentlige hindringer i veien for stedets næringsliv. Den betydelige og stadig økende trafikk av sommergjester som må sies for tiden å være stedets betydeligste inntektskilde, vil helt forsvinne. Man må også anta, at fiskeriene her vil vanskeliggjøres ved at skarpskytning skal foregå utover sjøen.

Formannskapet vil uttale, at

man har satt særlig pris på å ha øvelsesplassen for Krigsskolen og medisineravdelingen her på stedet — også fordi man har hatt inntrykk av og bevis for, at dette forhold har øket sommertrafikken. Man vil sette særlig pris på, at disse avdelinger fortsatt vil ha øvelsesplass her, — eventuelt i forbindelse med andre befalsskoler.

Formannskapet innstiller derfor til herredstyret å fatte sådan beslutning: 1) Formannskapet bemyndiges til straks å inngå til regjeringen med den kraftigste protest mot flytning av luftvernartilleriets øvelser hit. 2) Ordføreren bemyndiges til å overbringe protesten i Oslo. 3) Formannskapet anmodes om å henstille til distriktets stortingsmenn å gjøre sin innflytelse gjeldende for å bistå kommunen.

NYBROTT

Onsdag den 15. februar 1933

Bli flyvevesenet lagt til Stavern?

Avgjørelsen forsinket på grunn av kommunens stilling i vannspørsmålet.

Oberstløytnant Abel i Forsvarsdepartementet uttaler sig til „Nybrott“.

I forbindelse med behandlingen av den nye forsvarsordning har det som bekjent vært på tale å flytte stasjonen for luftforsvaret til Stavern. Imidlertid inneholder proposisjonen intet om dette spørsmål, og heller ikke militærkomiteens innstilling. For å få førstehånds opplysning om sakens stilling har «Nybrott» henvendt sig til oberstløytnant Abel i Forsvarsdepartementet, som har med denne sak å bestille.

— Nogen endelig bestemmelse er enda ikke fattet, opplyser hr. Abel. Årsaken hertil er at Stavern kommune har forlangt kr. 25 000 som bidrag til utvidelse av vannverket. Av denne grunn må saken forelegges for stortinget.

— Vil det bli gjort i år?

— Det er heller ikke så godt å

si. Alle slike saker må jo først passere finansdepartementet.

— Men det er jo foretatt undersøkelser om der kan skaffes vann på militærets eget område?

— Ja, det er riktig. Forholdet var nemlig at kommunen oprinnelig forlangte kr. 50 000 som bidrag. Dette syntes vi var et urimelig forlangende, og gikk derfor igang med å undersøke om vann kunde skaffes på militærets område. Ved boringer blev det konstatert at det var vann nokk. Da dette resultat forelå reduserte Stavern kommune sitt krav til kr. 25 000, og dette krav foreligger enda, og må avgjøres av stortinget. Jeg synes forresten at Stavern har stillet sig mindre klokt i denne sak. Flyvevesenet vil komme til å omfatte ca. 500

mann, og disse vil naturligvis komme til å nedlegge adskillige penger på stedet. Dessuten vil der bli meget for- og etterarbeide på materiellet som vil komme til å skaffe stedets folk arbeide. Der vil med tiden bli et lite verft dernede, og mulig også depot. Men hvis kommunen stiller altfor store krav, kan den jo risikere at stedet blir lagt tomt for alt militær.

— Der blir altså ingen forandring for kommende sommer?

— Nei, det har ikke vært tanken å foreta flytning før i 1934. Hvorvidt det blir kadettskole i Stavern til sommeren kan jeg ikke si, det blir i tilfelle bare 12 mann. Muligens en avdeling medisinerere i juli. Men intet er bestemt enda.

Det faste luftforsves 2/10/33

*Fra FVV's Fredrikstadtur - en feststemt gjeng på historisk grunn!
Foto: Rune Sørli*

Reidun B Sjulstad
tlf 33024143

Per Helberg
330 24142

Randi Ferstad
330 24141

Velkommen til oss i Storgata 21 Stavern

DnB NOR